

Sätt guld- kant på livet

Så använder du internet för att göra ditt liv roligare, enklare och säkrare.

Malin Perlheden

- 45 år, Malmö
- Journalist och författare
- Digital mediaspecialist
- 20 års erfarenhet av digitala medier
- Digital immigrant och digitant
- Hundälskare

Foto: Christina Uhlin

Digitant

- En kvinna i sina bästa år som vet hur man navigerar genom det digitala för att få ett roligare och rikare liv – utan att bli lurad.

Svenskarna och internet

INTERNETSTIFTELSEN

1999...

- 30 % av svenskarna hade internet

Digitala infödingar

Digitala immigranter

Digitala dinosaurier

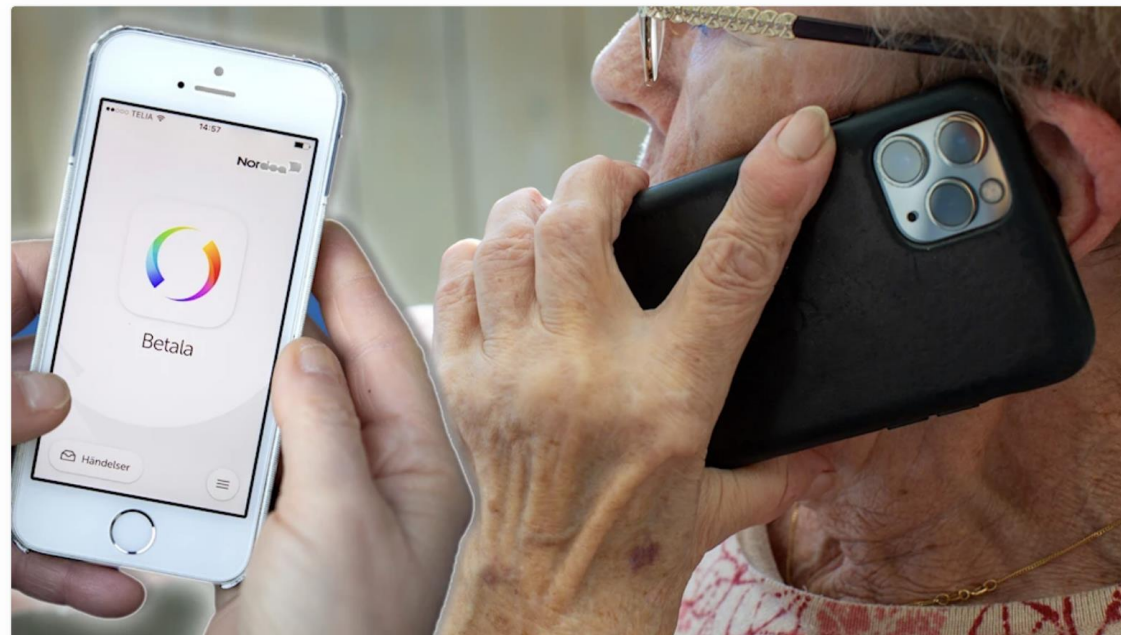
Oro

- Oro för att göra fel
- Oro för att bli lurad
- Svag förståelse för teknik
- Återkommande larm om bedrägerier

Oro för bedrägerier

Bedragare lurar äldre på 100 miljoner kronor varje år, larmar nu polisen om. Foto: Martina Holmberg / TT

KRIMINALITET

 Larmet: Bedragarna lurar äldre på över 100 miljoner kronor varje år

Även unga blir lurade

Matilda, 23, blev av med 34 000 – på populär sajt

Publicerad 17 mar 2024 kl 20.00

Uppdaterad 18 mar kl 08.34

Premium Marknaden för second hand-tjänster på nätet blommar.

Samtidigt visar Expressens kartläggning att kunder ofta utsätts för bedrägerier eller får hem trasiga varor.

23-åriga Matilda förlorade över 34 000 kronor – när hon använde en av de populära sajterna.

– Jag ville liksom bara sälja min kjol för att få in lite extrapengar, säger hon.

Här är riskerna med de olika sajterna:

✓ Sellpy ✓ Vinted ✓ Plick ✓ Vestiaire Collective

< 1

Blocket >

Meddelande
i förrgår 17:47

Hej, Malin! Din vara har köpts med frakt!
Du kan få pengarna <https://blocket.loadec-a.eu/46645257718>

Har du fått ett sms' et från Blocket?

05 feb. 17:48

Du behöver inte skicka något
De gör det själva

05 feb. 17:52

Jag fick ett sms men osäker på hur det funkar. Kollar med supporten

05 feb. 17:59

fick också detta

05 feb. 18:07

Fick du också mejl?

05 feb. 18:08

Jag avvaktar tills imorgon när jag har pratat med Kundservice

Läst

Skriv meddelande..

Hem

Annonser

Ny annons

Meddelanden

malin.per

blocket

Lucan röd bäddsoffa

kr 2499

 Leverans med verifiering

Säker betalning

De flesta köpare är nöjda med erfarenheten av att arbeta med den här användaren

Alla dina data och transaktioner är säkert skyddade

Leveransinformation

Total:

kr 2499

Öppna en chatt

Fortsätt

Faksimil: Blocket

Victor (Blockets Kundservice)

7 feb. 2024 12:26 CET

Hej,

Tack för informationen!

Jag kan se att vi har spärrat/blockat avsändaren i våra loggar då det troligtvis är ett bedrägeriförsök där avsändaren försöker få dig att komma ut ur vår plattform genom att be om ditt telefonnummer och fortsätta konversationen den vägen.

Vi håller på med vår IT-avdelning att få ner dessa falska länkar.

Vi spärrar också såklart användaren direkt!

Som du kanske förstår så rekommenderar jag att du ignorerar fortsatt konversation med avsändaren.

Har du fyllt i dina kortuppgifter så rekommenderar jag dig att du tar kontakt med din bank direkt för att säkerställa att inga pengar har dragits från ert konto.

Om det även har dragits/reserverats pengar på ert konto så kolla med er bank om det går att stoppa transaktionen.

Även att ni polisanmäler detta direkt om ni blivit av med några pengar!

2019

- Digitalt utanförskap – cirka 30 % av pensionärer använder inte internet.
- Många så kallade sällananvändare med stor begränsning i sin digitala närvaro.

EXPRESSEN

Larm: En miljon svenskar lever i digitalt utanförskap

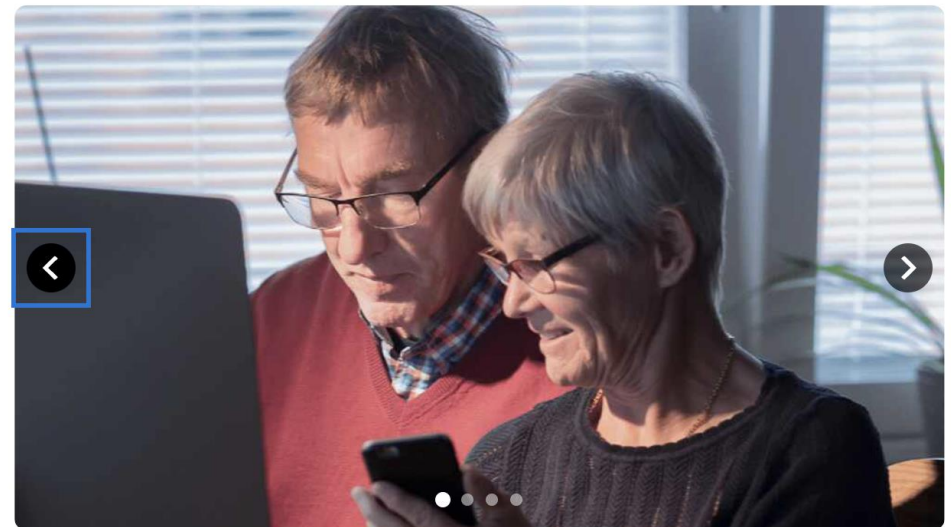
Publicerad 15 okt 2019 kl 05.12

Uppdaterad kl 06.46

98 procent av svenskarna har nu tillgång till internet i sina hem – men 1 miljon lever i digitalt utanförskap.

Samtidigt anser många att tiden de lägger på sociala medier och mobilspel är meningslös.

– Det är första gången vi ser att Facebook tappar i användare, säger Måns Jonasson, digital strateg vid Internetstiftelsen som genomfört kartläggningen "Svenskarna och internet 2019".

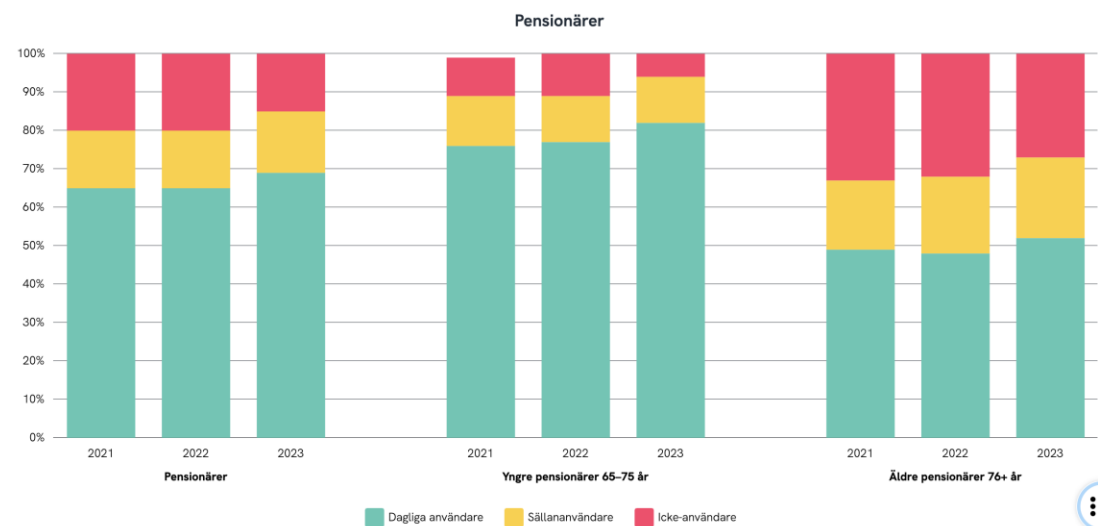
“Chockdigitalisering”

Dagligvaruhandeln på nätet ökade med över 200 % under corona pandemin!

Cirka 14% av alla efter pensionsålder använder inte internet 2023.

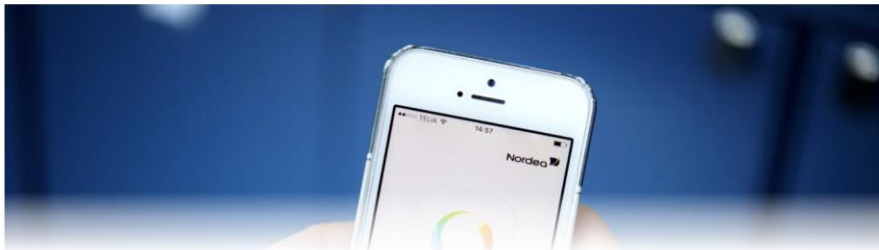

Ronneby >

Förslaget: Fixa Swish-toaletter i centrum

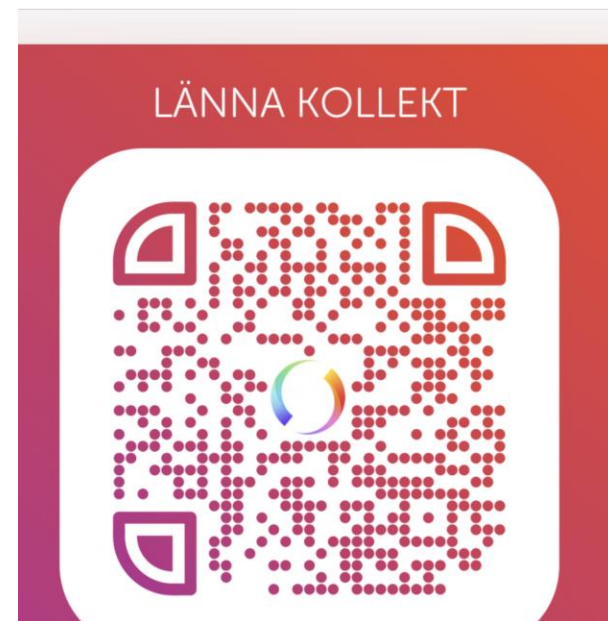
En invånare vill ha mer moderna toalettmöjligheter i stadskärnan.

Ronneby • Publicerad 7 juni 2022

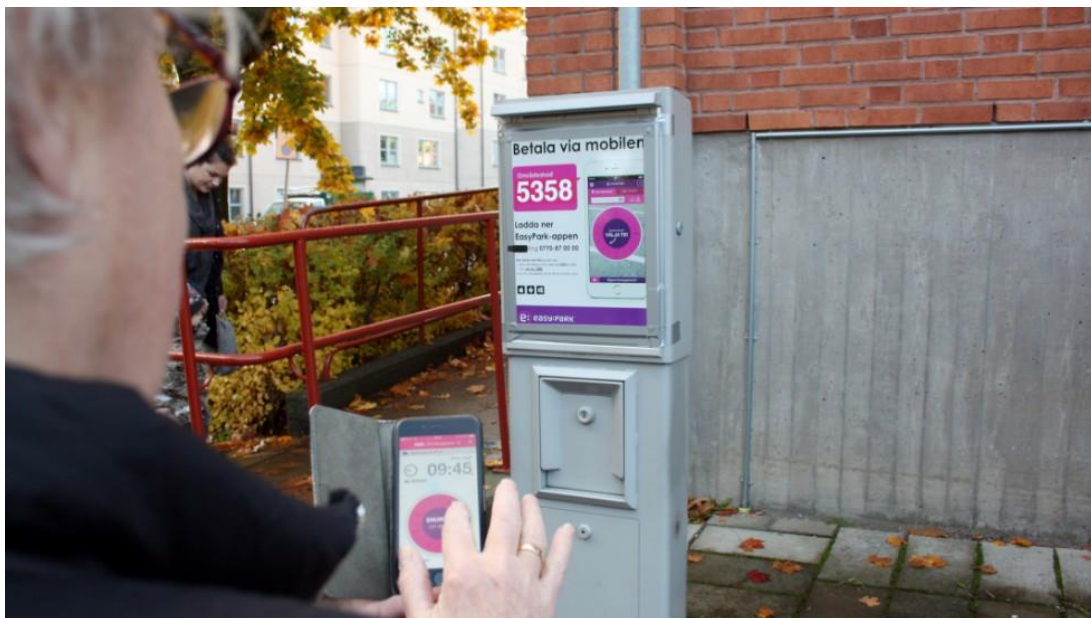

Faksimil: Sydöstran

Svenska kyrkan

Faksimil: Svenska Kyrkan

Faksimil: UNT

Foto: Malin Perlheden

Minska risken att bli bedragen

- Olika typer av bedrägerier – omstätter mer än narkotika! Polisen uppskattar till 5,8 miljarder SEK år 2022.
- Vanligast är social manipulation där en bedragare får en person att göra något som denne egentligen inte vill.
- Phishing/uppgiftsfiske är mycket vanligt.

BankID

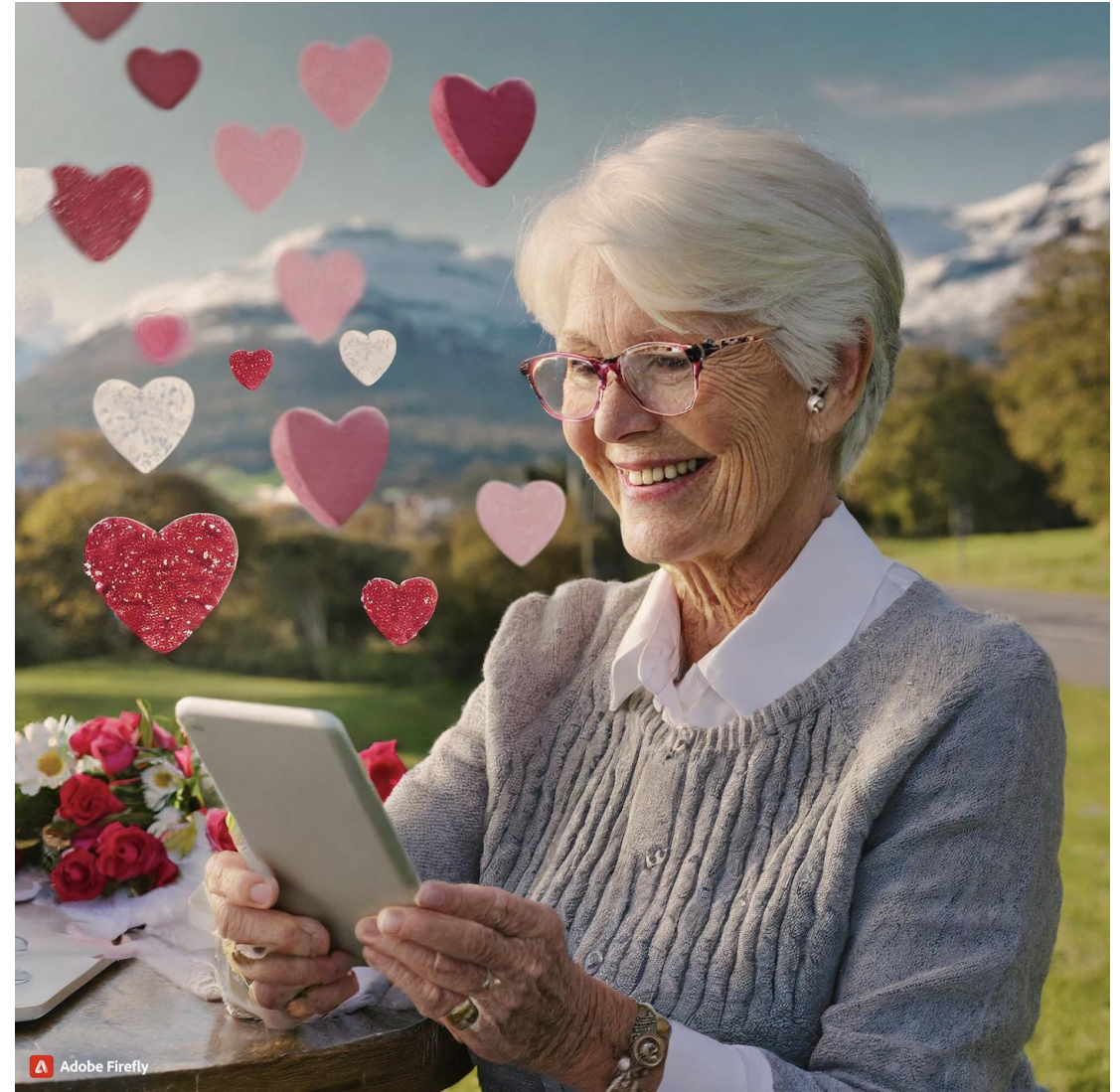
- Lanserades 2010
- 2023 användes av 93 % av befolkningen som gjorde totalt 6 miljarder signeringar!
- Osäker på installationen? Be banken om hjälp!

Romansbedrägerier

- Börjar som oskyldig flirt på nätet som efter ett tag ber om hjälp med pengar. Stora mörkertal.
- Kontakt sker via sociala medier eller dejtingsidor.
- Oftast kvinnor 50+.

2019 Transactions		
FEB 06		
Deposit from Bitcoin	+€25,493.30	
Code	€489,796.13	
Interest		
JAN 31		
Deposit from Bitcoin	+€23,493.34	
Code	€464,302.83	
Transfer		
JAN 25		
Deposit from Bitcoin	+€19,583.39	
Code	€440,809.49	
Interest		
JAN 19		
Deposit from Bitcoin	+€10,394.43	
Code	€421,226.10	
Interest		
JAN 14		
Deposit from Bitcoin	+€1,793.33	
Code	€11.67	
Interest		
JAN 09		
Deposit from Bitcoin	+€1,394.22	
Code		

Läs mer

medium.com

SPECIALRAPPORT: Jenny Strömstedt investering förbluffar experterna och storbankerna är livrädda!

Svenska medborgare tjänar reda miljontals kronor hemifrån det här "förmögenhetskryphålet" — men är det lagligt? (Dag Nyheter) — är en svensk TV-presentatör Jenny Strömstedt.

Investeringsbedrägeri

- Attraktivt investeringsförslag, kryptovalutor vanligt. Ofta avancerat med grafer över utveckling etc.
- Tar kontakt via sociala medier eller telefon.
- Vanligast män 45-75 år.

Polisen

Befogenhetsbedrägeri

- Bedragare tar kontakt med påhittade historier kopplade till säkerhet.
- Kontakt sker oftast via telefon.
- Skapar stressad situation där man ombeds följa instruktioner.

5 tips – överlista bedragaren

- Bank-ID är en värdehandling, lämna aldrig ut koden, inte ens till familj eller nära vänner.
- Var sunt misstänksam och försök hålla lugnet – lyssna på magkänslan!
- Agera aldrig på initiativ av annan person – vem tog kontakten?
- Kolla upp och ring tillbaka.
- Anmäl bedrägeriförsök – det finns inget att skämmas för.

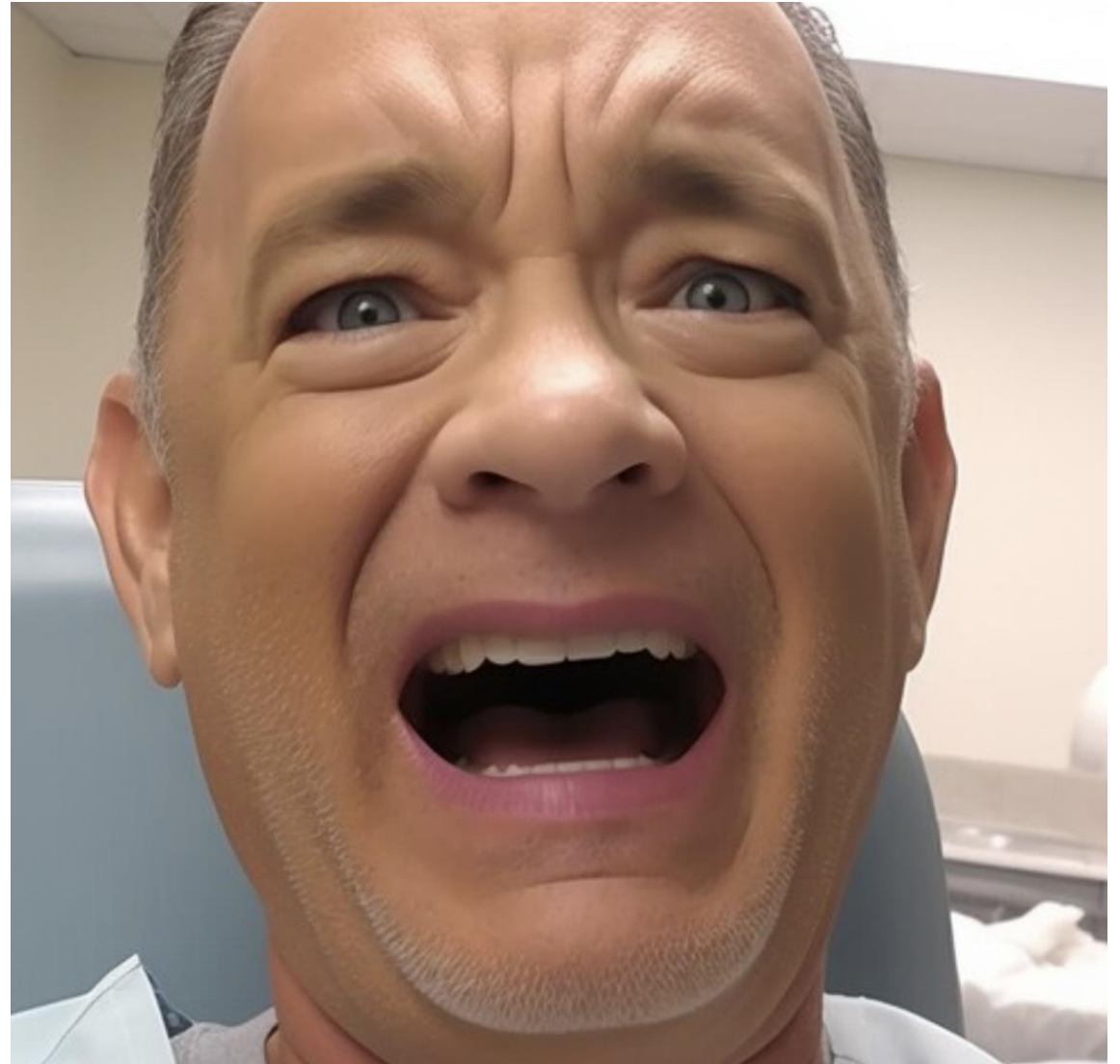

AI och deepfake

- AI kommer göra bedrägeriförsöken ännu bättre.
- Deepfake – manipulation av till exempel ansikte och röst, ofta av kända personer eller chefer.

Handla säkert online – 5 tips för shoppingen

- Verkar erbjudandet för bra för att vara sant?
- Går det att komma i kontakt med företaget?
- Sök efter kundrecensioner!
- Vilka betalningsalternativ erbjuds?
- Leta efter trustmarks!

Trustmarks /trygghetsmärken

Dom i HD ger hopp till den som blivit lurad

 [Lyssna på sidan](#)

Konsument får ersättning av bank för obehöriga transaktioner som gjorts från konsumentens konto

Publicerad 2022-06-21 av [Högsta domstolen](#)

Mål: T 4623-21

En konsument som till följd av ett bedrägeri hade lämnat ut koden till sitt BankID och svarskoder från sin bankdosa agerade grovt vårdslöst men inte särskilt klandervärt. Konsumenten ska därför inte svara för mer än 12 000 kr av de transaktioner som genomförts.

Gör livet roligare
– och enklare

Träffa kärleken

Foto: Malin Perlheden

Vanligaste
sättet att
träffa en ny
partner

Ourtime

MÖTESPLATSEN

Singles50

dejting

 Rover

Träffa nya vänner

Få hjälp med
vardagssysslor

yepstr

 TaskRunner
Part of BuddyCompany

PENSIONÄRS

Gig-ekonomi

- Utför enstaka uppdrag – ofta via budgivning.
- Flexibilitet för den som anlitar – och blir anlita
- Dock osäker arbetsmarknad.

Tips inför det första mötet IRL

- Sök på personen på Google.
- Träffa på allmän plats först.
- Ring till anhörig både före och efter.
- Anmäl oseriösa personer!

Förkortningar

A thick yellow horizontal bar spans the width of the slide, with a vertical yellow bar extending downwards from its right end.

IRL – in real life (på riktigt)

BRB – be right back (snart tillbaka)

W8 – wait (vänta)

LOL – laughing out loud (skrattar högt)

AI – Artificiell intelligens

AI = språkmodeller

GPT 3.5 ▾

You

Hjälp mig att på ett enkelt sätt förklara vad AI är

ChatGPT

AI, eller artificiell intelligens, är när datorer eller maskiner gör saker som vanligtvis kräver mänsklig intelligens. Det handlar om att lära datorer att tänka, lära sig och fatta beslut på liknande sätt som människor gör. Till exempel kan AI användas för att känna igen bilder, översätta språk, spela spel eller hjälpa till att lösa problem. Det är som att ge maskiner förmågan att tänka och agera på ett smart sätt!

You

Är ChatGPT AI?

ChatGPT

Ja, precis! Jag är en typ av AI som kallas för en språkmodell. Mitt namn är ChatGPT och jag är utformad för att förstå och generera mänskligt liknande text baserat på det jag har lärt mig från stora mängder textdata. Min främsta uppgift är att kommunicera med människor och hjälpa till med olika typer av frågor, diskussioner och förklaringar.

Källkritik!

ChatGPT 3.5 ▾

MA

You

Vem är Maria Rydhagen?

ChatGPT

Maria Rydhagen är en svensk journalist och programledare som har arbetat inom både radio och TV. Hon är känd för sitt arbete på Sveriges Television (SVT), där hon bland annat har varit programledare för olika nyhetsprogram och debattprogram. Rydhagen har också varit engagerad i frågor som rör journalistikens roll och utveckling i samhället.

Källkritik – 3 tips

- Google är tyvärr inget uppslagsverk – mycket som står där stämmer inte.
- Verkar det för bra för att vara sant?
- Finns samma information på fler ställen?
- Uttalar sig en expert?

Sociala medier

Facebook

50% av internetanvändarna har använt Facebook varje dag 2023.

Instagram

46% av internetanvändarna har använt Instagram varje dag 2023.

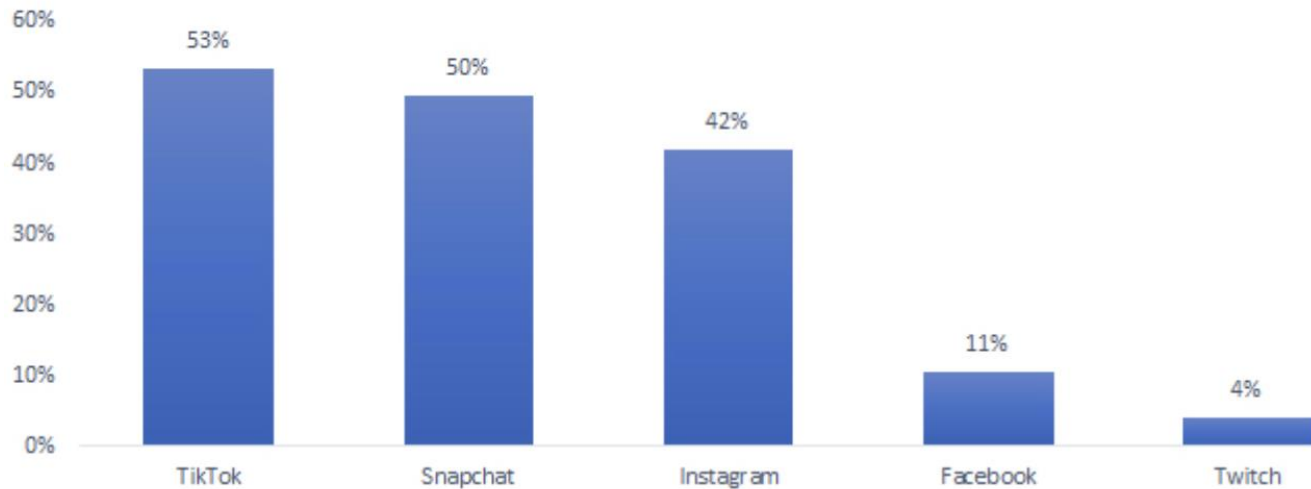
Youtube

35% av internetanvändarna har använt Youtube varje dag 2023.

Vi lever i olika digitala världar

Daglig räckvidd bland 9-19-åringar

”Man får kämpa på”

- Ha roligt – utrustningen går inte sönder.
- Var sunt skeptisk till erbjudanden – ”vem tog kontakten?”
- Lämna aldrig ut koder, inte ens till vänner och familj.
- Ta hjälp av de digitala infödingarna.

